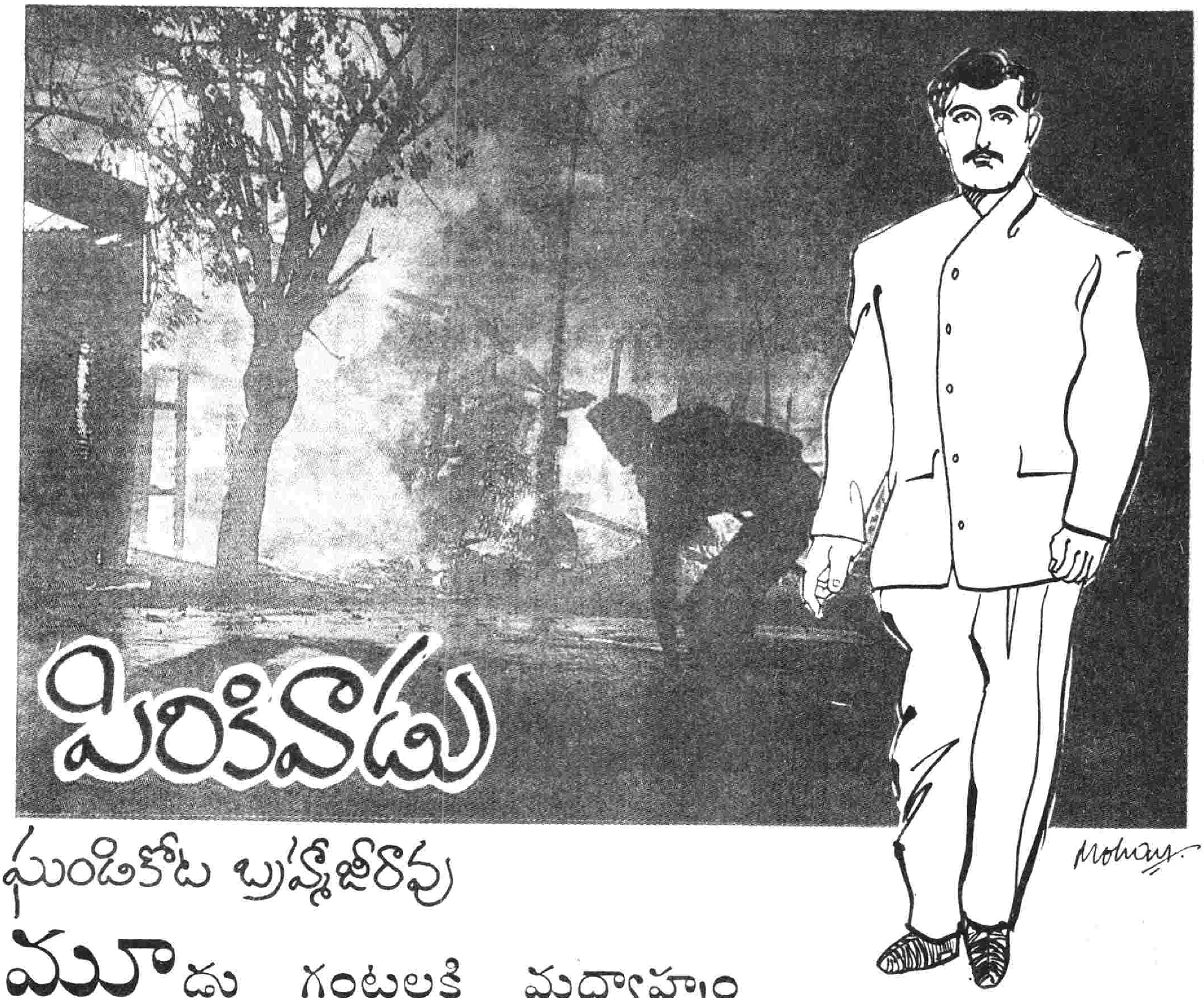

పిరికివాడు

ఘుండికోట బ్రహ్మాజీరావు

మూడు గంటలకి మధ్యాహ్నం వాళ్లకి ఆర్డర్లు ఇచ్చారు.

పదిమందికి మానేజర్ ప్రమోషన్లు దొరికాయి.

సంస్థ జనరల్ మానేజరు వాళ్లను పిలిచి అభినందించారు.

సాయంకాలం అయిదున్నరవరకు కరచాలనాలతోనే వాళ్లకి అయిపోయింది.

ఆ తరువాత వాళ్లు ఫ్యాక్టరీ మెయిన్ గేటునుండి వెళ్తున్నప్పుడు మోహన్‌సింగ్‌కి ఒక ఆలోచన వచ్చింది.

"మనమీ రాత్రి క్లబ్బులో సెలిబరేట్ చేసుకుందాం. జీవితంలో ఇది గొప్ప రోజు" అతను మిత్రులతో అన్నాడు.

స్వామినాథన్, సుకుమార్, పూర్వేం దుభట్టాచార్య, చతుర్వేది, సన్యాల్... ఒకరేమిటి అందరూ ఏకకంఠంతో ఆమోదించారు.

మోహన్‌సింగ్ పార్టీ బాధ్యత తనమీద వేసుకున్నాడు.

క్లబ్బులోని ఖాన్‌సామా పాతవాడు. దొరల దగ్గిర పనిచేసి మెప్పులు పొందాడు. సెవెన్ కోర్సు డిన్నరా, ఎలెవెన్ కోర్సు డిన్నరా అని అడిగాడు. ఓరియంటల్ స్టయిలో, వెస్టరన్ స్టయిలో చెప్పమన్నాడు. క్లబ్బులో తరచు పార్టీలు అవుతుంటాయి – వేటికీ చూసుకోనక్కరలేదు.

బ్రిడ్జి ఆడే గదిలో డిన్నరుకి టేబిళ్లు సర్దమన్నాడు మోహన్‌సింగ్. సాయంకాలం ఆరుదాటిన తరువాత కబురు తెలిసింది. అందుచేత రాత్రి తొమ్మిదిన్నర తరువాతే వేడివేడి డిన్నరన్నాడు ఖాన్‌సామా. కాంపారీ ఒక బాటిల్ భద్రంగా దాచానని బార్‌మన్ చెప్పాడు. ఐస్ క్యూబులు, సోడాలు, అన్నీ అన్నీ – వేటికీ క్లబ్బులో తడుముకోనక్కరలేదన్నాడు మరో బేరరు.

ధర్మపత్నులను కూడా డిన్నరుకి పిలుద్దామని ఒకరిద్దరన్నారు. కానీ ఖాన్‌సామా మాత్రం, ప్రస్తుతానికి వాళ్లని పిలవొద్దని చెప్పాడు. అందరికీ పెద్ద పార్టీ యివ్వవలసినప్పుడు ఏలాగా ధర్మపత్నులు తప్పరని, ఇప్పుడు పది మందీ హాయిగా సెలిబరేట్ చేసుకుంటే బాగుంటుందన్నాడు.

శ్రేయోభిలాషుల అభినందన పరంపరలనుండి వాళ్ళు విముక్తులయేసరికి

జీవితంలో

ఓ రాత్రి జోరుగా వాన కురుస్తూంది. ఒంటి గంట ప్రాంతంలో ఫోను గణగణమని మ్రోగింది. చలికి ముసుగు తన్ని పట్టినందుకో, నిద్రా భంగమైనందుకో చాలా కోపంగా, అసహనంగా ఫోను తీసి "హలో" అన్నా. "మీరు ఫలానా కదా! నేను గణేష్‌ని శ్రీకాకుళం నుంచి. మరేం లేదు మీకు మూడిళ్ళ అవతల కరెంటు స్తంభం దగ్గర. శివయ్య అని వుంటాడు కాస్త పిలవండి. మళ్ళీ ఫోను చేస్తాను" అంటూ మరో సమాధానం వినకుండా పెట్టేశాడు. మరో ఐదారు నిమిషాల తర్వాత ఆ గణేష్, కరెంటు స్తంభం శివయ్య కోసం అంటూ ఏకరవు పెట్టేలోగా నేను "అలాగే పిలుస్తాను గొడుగు పంపండి వర్షం జోరుగా కురుస్తుంది" అన్నానో లేదో ఠపీమని ఫోను పెట్టేసిన శబ్దం.

గుజ్జర్లమూడి కృపాచారి

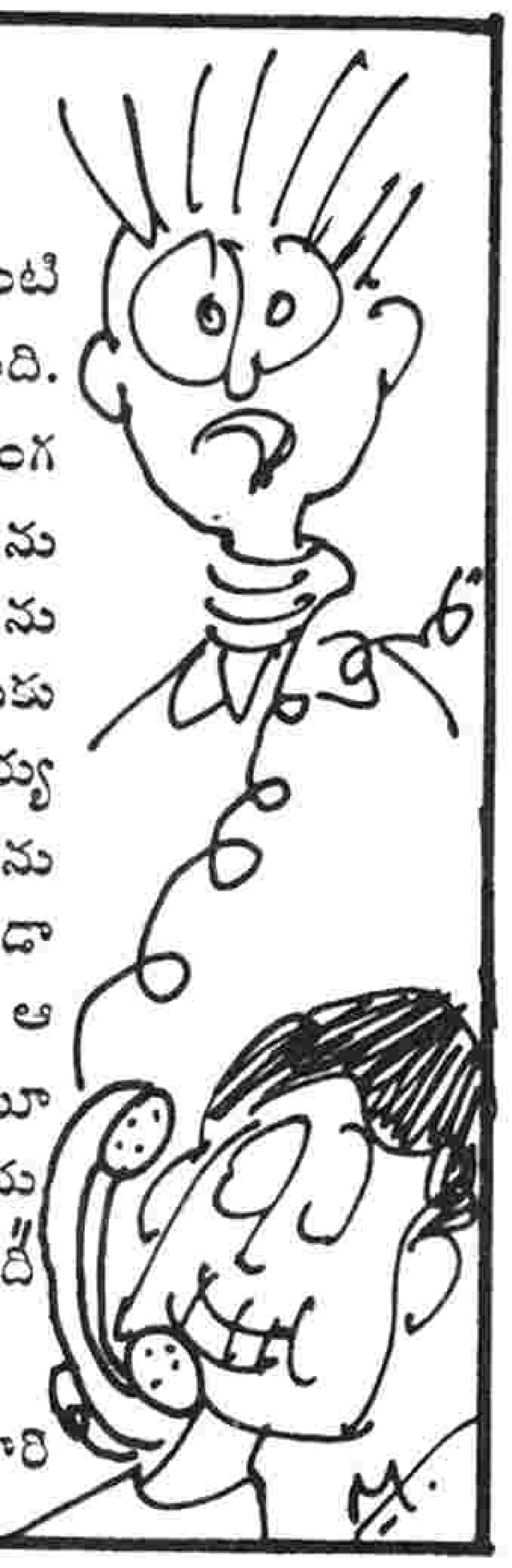

రాత్రి పదిగంటలయింది.

వాళ్లందరూ చాలా ఉల్లాసంగా వున్నారు.

సాధారణంగా డిప్యూటీ మానేజరుగా మూడు సంవత్సరాలు పనిచేసిన తరువాత, అధికారి మానేజరు పదవికి అర్హుడవుతాడు. కాని, ప్రతి రూలుకి ఏవో అమెండ్‌మెంటులుంటాయి. మూడేళ్లకు లోపుగానే కొంత మందికి ప్రమోషన్లు ఇస్తారు. అసాధారణమైన ప్రజ్ఞ, నిరంతరమైన పరిశ్రమ మొదలయిన కారణాలు చాలా చెప్పి, పేజీల కొలది వాళ్ల విజయాలను ఉగ్గడించి, క్రమం తప్పించి వాళ్లను పైకి తీసుకువస్తారు. కిట్టనివాళ్లు కొంత మంది, ఈ ప్రమోషన్లు ఆశ్రితపక్షపాతులకే నంటారు. ఇంకేవేవో కారణాలు వాళ్లకి అంటగడతారు.

ఆ విధంగానే మూడు సంవత్సరాలు దాటినా కొంతమందికి ప్రమోషన్లు దొరకవు. 'పాపం! వాళ్ల కర్మ!' అంటారు కొందరు. కారణాలు చెప్పడానికేముంటాయి! కుక్కని చంపాలంటే, ముందు అది పిచ్చిదని చెప్పాలి. తరువాత దానిని సులువుగా కాల్చి పారేయవచ్చు. అలాగే ప్రమోషను ఇవ్వనివాళ్లని అసమర్థులని, నేరుతో వ్యవహరించలేని వాళ్లని, ఇంకా ఏవేవో కారణాలు చెప్పి, మర్యాదగా వాళ్లని పక్కనబెడతారు. కాని, ఎంతకాలం అలా చేయగలరు? ఆ సంవత్సరం కాకపోతే వచ్చే యేడో, లేకపోతే ఆ వచ్చే యేడో వాళ్లకు ప్రమోషన్లిస్తారు, లోకం కోసం.

ఈ సంవత్సరమిచ్చిన పది ప్రమోషన్లలో అయిదు మందికి రెండు సంవత్సరాలు నిండకముందే మీదికి తోశారు. నెలలు నిండకుండా పుట్టిన శిశువులను ఇంక్యుబేటర్లు మొదలైన వాటిలో వుంచి చాలా జాగ్రత్తగా కాపాడాలి. ఆ విధంగానే తోటివాళ్ల తలలమీద కాళ్లు వేసి మీదికొచ్చిన ప్రబుద్ధులకు చాలా రక్షణలు కల్పిస్తారు. వాళ్లు పై అధికార్ల ముద్దుబిడ్డలు.

మిగిలిన అయిదుగురిలో, ఒకరికి నాలుగు సంవత్సరాల తరువాత, ఇద్దరికి అయిదు సంవత్సరాల తరువాత, ఇద్దరికి ఆరు సంవత్సరాల తరువాత ప్రమోషన్లిచ్చారు. వాళ్లు, వాళ్ల తండ్రులు, తాతలు తరించారని సంతోషించాలి.

ఒకరూ ఒకరూ క్లబ్బు చేరుకునేసరికి పది గంటలవేళ దాటింది. కాంపోరీ నాలుగయిదు రౌండ్లు తిరిగి వాళ్లు డిన్నరుకి సిద్ధమయేసరికి మరో అరగం టపట్టింది.

టమాటో సూప్ మొదటి అయిటం. తరువాత రావలసినవి చికెన్ మసాలా, ఫ్రైడ్‌రైసు, మటర్ పన్నీర్, ఆలూకాలీ ఫ్లవర్, పాపడ్, చట్నీ మొదలయినవి.

అందరూ చాలా ఉల్లాసంగా సూప్ తాగుతున్నారు.

ఇంతలో హాలులో టెలిఫోన్ మోగింది. రెండే రెండు నిమిషాలు బేరర్ వచ్చి మోహన్‌సింగు చెవిలో ఏదో చెప్పాడు. అతను ఫోను దగ్గిరికి పరుగెత్తాడు.

అటునుంచి మానేజింగ్ డైరెక్టరుగారు మాట్లాడారు.

ఉన్నపాళంగా ప్రమోషన్ దొరికిన మానేజర్లందరినీ హాస్పిటలుకు వెళ్ళమని అతను ఆజ్ఞాపించారు. సుబ్రతో ముఖర్జీని చావుబ్రతుకులలో హాస్పిటలులో చేర్చారు.

సెవెన్ కోర్సు డిన్నరులో ఆరు కోర్సులు అలాగే విడిచిపెట్టి ఆ పది మంది హాస్పిటలుకి పరుగులు తీశారు.

"ఈ సుబ్రతో ఎప్పుడూ ఇటువంటి పనులే చేస్తాడు. మరో రెండు గంటల తరువాత హాస్పిటలులో చేరినా బాగుండేది" అన్నాడు వాళ్లలో ఒక భోజన ప్రియుడు.

చాలామంది ఆసరికి హాస్పిటల్ దగ్గిర జమయ్యారు. పెద్ద పెద్ద డాక్టర్లు, గొప్ప ఎక్విప్‌మెంటు – ఏ లోపం లేకుండా అన్ని ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

హాస్పిటలు ఆవరణలో ఒక నూరు వరహాల చెట్టుంది. దానికి మరికొంచెం ఎత్తులో మెర్క్యురీదీపం వెలుగుతోంది. ఆ కాంతి చెట్టునిండా వున్న తెల్లని పూలమీద, దట్టంగా వున్న ఆకులమీద పడి, వాటికి వింత వింత రంగులు పులుముతోంది.

చెట్టుకి కొద్ది దూరంలో రెండు పెద్ద అరుగులున్నాయి. వాటిమీద కొంత మంది కూర్చున్నారు. వాళ్లకు మరే పని లేదు. సుబ్రతో గురించి మానేజింగ్ డైరెక్టర్ హాస్పిటలుకు వెళ్లమని ఆజ్ఞాపించారు. లేకపోతే వాళ్లు డిన్నరు విడిచి చచ్చినా వెళ్లేవారు కారు.

"ఇంతకీ అసలేమయిందో నాకు తెలీదు. ఎందుకితనిని హాస్పిటలులో చేర్చారు?" ఒకడు ప్రశ్నించాడు.

"సుబ్రతో ముఖర్జీ తల్లిదండ్రులు బంకురా వెళ్లారు. ఇంట్లో పనివాడు తప్ప మరెవరూ లేరు. సాయంకాలం వండి పెట్టి, రాత్రి వచ్చేసరికి పది గంటలవుతుందని వాడు యజమానితో చెప్పి వెళ్లిపోయాడు. వాడు తిరిగివచ్చేసరికి అతను హాలులో కనిపించలేదు. డైనింగ్ టేబిలు మీద పెట్టిన వంట అలాగే వుంది. బాత్‌రూమ్ తలుపులు దగ్గిర పెట్టి వుంటే తోసుకొని వాడు లోపలికి వెళ్లాడు. అక్కడతను నేలమీదపడి వున్నాడు. వెంటనే వాడు హాస్పిటలుకు ఫోనుచేసి అంబులెన్సులో అతనిని హాస్పిటలుకు తెచ్చాడు" అన్నాడు పూర్ణేందు.

"అతని భార్య ఏమయింది?"

"కలకత్తాలో వుంటున్నది".

గాజద్దాలలోంచి కారిడారులో డాక్టర్లు తొందరగా తిరుగుతూ వుండడం కనిపించింది.

"నాకితని గురించి అంతగా తెలీదు" అన్నాడు మరొకడు, ఇంకా కొత్త విషయాలు తెలుసుకోవాలని.

"నాకే సుబ్రతో చిన్నప్పటినుంచి తెలుసు. మేమిద్దరం కలిసి చదువుకున్నాం. వాళ్ల తండ్రిగారు చండశాసనులు. హైస్కూలు హెడ్మాస్టరుగా పనిచేసి రిటైరయారు. ఉద్యోగం చేసిన న్నాళ్లు కిందివాళ్లను కాల్చుకు తిన్నారు – రిటైరయిన తరువాత ఇంటివాళ్లని..."

"సుబ్రతోకి అన్నదమ్ములూ..."

"ఎవరూ లేరు. అతను వాళ్లకి ఒక్కడే కొడుకు."

"అయినా ముద్దుగా చూసుకో లేదా?"

"వాళ్ళ తండ్రిగారు ఎవరినీ లక్ష్యపెట్టరు. అతను కూర్చోమంటే సుబ్రతో కూర్చుంటాడు. రాత్రి పన్నెండు వరకు చదవాలంటే అదే చేశాడు. ఫస్టు క్లాసు రావాలంటే తెచ్చుకున్నాడు. ఇంజనీరింగు చదవాలంటే చదివాడు. యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ పరీక్షలో పాసవాలంటే అయాడు. వున్న పూళ్లోనే ఉద్యోగంలో చేరాలంటే ఇక్కడే చేరాడు."

"వాళ్ళమ్మగారు నీకు తెలుసా?"

"తెలియకేం! ఆమె చాల ఉత్తమురాలు."

"ఆమె ఏమీ చెప్పలేదా?"

"ఆవిడ మంచి బుద్ధులన్నీ నేర్పింది. తనకు లేకపోయినా ఇంకొకరికి పెట్టమంది. పరుషంగా మాట్లాడి ఎదుటివారి మనస్సును కష్టపెట్టవద్దంది. అందరితోను సఖ్యంగా వుండమంది. నలుగురూ పోయిన మంచిదారిలో నడవమంది."

పూర్ణేందుకి సుబ్రతో ఇంటి విష

యాలు బాగా తెలుసు. స్వామినాథన్‌కి చతుర్వేదికి అంతగా తెలియవు. మోహన్‌సింగుకి ఈపాటి ఆపాటి తెలుసు. సన్యాల్, అతని షాపులోనే పనిచేస్తున్నాడు. అందుచేగ అతని పనిపాటుల గురించి తెలుసు.

రాత్రి పన్నెండు తరువాత వాళ్లో కుర్రాడిని పిలిచి దూరంగా వున్న దుకాణం నుంచి టీ తెప్పించుకుని తాగారు.

ఒంటిగంటకు వాళ్లకో సంగతి స్పష్టమయింది. సుబ్రతో ముఖర్జీ నిద్రమాత్రలు మింగాడు. కడుపు కడిగి, బతికించే ప్రయత్నాలన్నీ చేస్తున్నారు.

మోహన్‌సింగు సిగిరెట్టు ముట్టించాడు. చెట్టుకింది అరుగులమీద వాళ్లు పదిమంది మాత్రమే మిగిలారు.

"నా భార్య రాత్రి ఎనిమిది గంటలకి బజారునుండి రిక్షామీద వస్తుంటే, చౌరస్తాలో సుబ్రతో కనిపించాడట. రోడ్డు పక్కనున్న పోస్టుబాక్సులో ఉత్తరాలు లెక్కపెట్టి వేస్తున్నాడట. నా భార్య ఓ క్షణం రిక్షా ఆపి, అన్ని ఉత్తరాలు అతను పోస్టుచేసి నా వెనక్కు తిరిగినప్పుడు అడిగిందట 'ఈ ప్రేమలేఖలెవరికి వ్రాశార'ని – అతను జవాబు చెప్పకుండా ముఖం దించుకొని వెళ్లిపోయాడట" అన్నాడు మోహన్‌సింగు.

అప్పుడు చతుర్వేది అన్నాడు.

"రమారమి పదిరోజుల కింద, నా భార్య, టీచరు ఉద్యోగానికి అప్లికేషను పెట్టింది. దానితో పంపడానికి స్కూలు సర్టిఫికెటులు మొదలైనవి కాపీ చేయించవలసి వచ్చింది. జెరాక్సు దుకాణంవాడు మన సుబ్రతో ముఖర్జీ ఒక అపీలో, అప్లికేషనో పాతిక కాపీలు చేయించాడని చెప్పాడు."

స్వామినాథన్ పూర్ణేందు పక్కను చేరి అన్నాడు.

"పాపం! ఇటువంటి క్లిష్టపరిస్థితులలో అతని తల్లిదండ్రులుగాని, భార్య కాని, కొడుకుకాని, మరే బంధువులు కాని లేరు. తెలియకడుగుతాను, అతని భార్య కలకత్తాలో ఏం చేస్తున్నారు?"

"చాల మంచి ఉద్యోగమే – ఆమె ఈ మధ్యనే వైస్ ప్రిన్సిపాల్‌గా లేడీ మేరీస్ కాలేజీలో ప్రమోషను తీసుకున్నారు."

"మరి సుబ్రతోతో కాపురం చెయ్యడంలేదా?"

"చెయ్యకేం – సెలవుల్లో, ఆమె కొడుకుతో సహా ఇక్కడికి వస్తుంది. సుబ్రతో కూడా తరచు వెళ్తుంటాడు."

"కలకత్తాలో ఆమె ఎక్కడుంటున్నారు?"

"పార్కు స్ట్రీటులో – ఆమె తండ్రిగారు పేరు మోసిన బారిస్టరు. ఆమె అతనికి ఒక్కతే కూతురు. తండ్రిగారి ఇంట్లోనే ఆమె వుంటున్నారు."

"కొడుకేం చదువుతున్నాడు?"

"ఈ సంవత్సరమే కాలేజీలో చేరాడు."

"మన ఊళ్లో కూడా కాలేజీ వుంది కదా, ఇక్కడ చదవలేక పోయాడా?"

"వాడు కొంచెం స్వతంత్రంగా వ్యవహరిస్తాడు. రెండు సంవత్సరాలు హైస్కూలు తరగతులు ఇక్కడే చదివాడు. తాతగారు తమ అలవాటు ప్రకారం ఇలా చెయ్యమని, అలా చెయ్యకూడదని మనవడితో అంటే, వాడు మొహమాటంలేకుండా, తనకు తోచినట్లు చేస్తానని జవాబు చెప్పాడు. ముసిలాయన, మనవడిని ఇక్కడ చదవొద్దని అంటే, వాడుకూడా తల్లితో కలకత్తా వెళ్లిపోయాడు."

"సుబ్రతో ఏమీ అనలేదా?"

"అతను తండ్రికి సమాధానం చెప్పలేకపోయాడు. కొడుకుని ఒప్పించనూ లేకపోయాడు. బామ్మకు మనుమడంటే ప్రాణం. ఆవిడ కోసం అప్పుడప్పుడు వాడు తల్లితో వస్తుంటాడు."

స్వామినాథన్ సన్యాల్ వేపు తిరిగి అడిగాడు:

"మీతో పాటు సుబ్రతో షాపులో పనిచేసేవాడు కదా? ఎలా వుండేవి పనిపాట్లు?"

"చాలా శ్రద్ధతో పనిచేసేవాడు. ఉద్యోగానికి సరియైన వేళలో వచ్చేవాడు. రాత్రి ఏడు, ఎనిమిదింటివరకు ఇంటికి పోయేవాడు కాదు. ప్రతి వర్కరుతోను కలిసి పనిచేసేవాడు. వాళ్ల సలహా మేరకు పని పూర్తిచేయించేవాడు."

"అంటే తనదంటూ ఒక నిర్ణయం తీసుకోలేదన్నమాట!"

"అతడు చాలా సరియైన నిర్ణయమే తీసుకునేవాడు. కాని, ఫోర్మెనో, పనివాళ్లో మరో విధంగా చెప్తే, ఆ ప్రకారం పనిచేయించేవాడు. ఆ పని పాడయితే, తిరిగి తను ముందు చెప్పిన ప్రకారం చేయించి పూర్తిచేయించేవాడు."

"అంటే పనివాళ్లను అదుపులో పెట్టలేదన్నమాట."

"నాకు ఎలా చెప్పడమో తెలియదు. అతను పనివాళ్లంటే చాలా అభిమానపడతాడు. వాళ్ల మంచిచెడ్డలడుగుతాడు. వాళ్ల సలహాలకు విలువనిస్తాడు. వాళ్లతనిని దేవుడంటారు."

"పనిలో ఇలా వ్యవహరిస్తే అవుతుందా?"

"మీకో ఉదాహరణ చెప్తున్నాను. మూడునెలల కింద డిప్యూటీ జనరల్ మేనేజర్‌గారు షాపు ఇన్‌స్పెక్షన్‌కి వచ్చారు. అర్జంటుగా కావలసిన పని వెనుకబడింది. మొదటిసారి చేసిన వస్తువు పాడయిందని, అది మళ్లా మొదలుపెట్టారని అతనికి తెలిసింది. అతను సుబ్రతోను తరచి తరచి అడిగారు. కాని అతను జవాబు చెప్పలేదు. పని పాడుచేసిన వర్కర్ల మీద ఎందుకు చర్య తీసుకోలేదని అతను అడిగారు. దానికీ అతను జవాబు చెప్పలేదు. డిప్యూటీ జనరల్ మానేజరు గారికి చాలా కోపం వచ్చింది. బాధ్యత అంతా అతని మీదే మోశారు. ఆ సంగతి అతని ఫైలులోకి ఎక్కించారు."

"పనివాళ్లు ఏమీ..."

"వాళ్లు సారీ చెప్తే మాత్రం ఏం లాభం. ఆ సరికే జరగవలసిన హాని జరిగిపోయింది."

"ఈ ఉద్యోగం కత్తిమీద నడక."

ఇంతలో కారిడారులో కలకలం.

అన్ని ప్రయత్నాలు వ్యర్థమయాయి.

సుబ్రతో ముఖర్జీ ప్రాణాలు అనంత వాయువుల్లో కలిసిపోయాయి.

తూర్పున వెలుగుతోచింది.

పోలీసు ఇంక్వయిరీ కోసం, పోస్టుమార్టం కోసం శవాన్ని మోర్గులోకి తీసుకుపోయారు.

రాత్రి డిన్నరూ లేక, నిద్ర లేక, హాస్పిటల్ ఆవరణలో ప్రమోషను దొరికిన పదిమంది అటమటించిపోతున్నారు. ఇకనైనా తొందరగా ఇంటికిపోయి పడుకుందామనుకున్నారు. ఇంతలోనే హెడ్ నర్సు వచ్చి మోహన్‌సింగ్‌ని పిలిచి మానేజింగ్ డైరెక్టరు టెలిఫోన్ మీద వున్నారని రమ్మని చెప్పింది.

"గుడ్‌మార్నింగ్ సర్!"

"మోహన్‌సింగ్! మీరు పదిమందీ అక్కడే వున్నారా?"

"అవును సార్!"

"మీరు అక్కడే వుండండి. సుబ్రతో ముఖర్జీ తల్లిదండ్రులు, అతని భార్య వాళ్లు వస్తున్నారు. పోస్టుమార్టం, మిగిలిన పనులు అయేవరకు మీరు వాళ్లతోనే వుంటారు."

"సర్! ఒక చిన్న రిక్వెస్టు"

ఆసరికే రెండోవేపు టెలిఫోను పెట్టేశారు.

చావు కబురు చల్లగా తెచ్చిన మోహన్‌సింగ్‌మీద వాళ్లు విరుచుకుపడ్డారు. కాని, ఏం చేయగలరు? ఎం.డి.గారి ఆజ్ఞ పాలించవలసిందే.

ఎనిమిది గంటలయేసరికి పోలీసులు వచ్చారు. చతుర్వేది ఇనస్పెక్టర్ని కలిసివచ్చాడు.

"ఏమిటి సంగతి?" సన్యాల్ ప్రశ్నించాడు.

"పోలీసులు ఇల్లంతా గాలించారు. బాత్‌రూమ్‌లో నిద్రమాత్రల సీసామూత దొరికింది. సీసా, మిగిలిన మాత్రలు టాయిలెట్‌లో పడేసి ఫ్లష్ చేశాడని అనుమానిస్తున్నారు.

దీపావళి దీపావళి
తిమిర మదచ్ఛేద కేళి
కాళ రాత్రి తమః ఫణీష
గాలిమీది మణుల వోలె
ఫాలనేత్ర రోషాగ్ని
జ్వాలా ధోరణుల వోలె
దీపావళి వికసించెను
దిగంతాల వెలిగించెను
దూరదూర తీరాలకు
పారెను వెలుతురు ధారలు
ఆకాశపు కనుజాడల
రేకెత్తెను తెలజీరలు
దీపావళి శ్రీ నీడల
లోపులకించెను మేడలు
చీకటి కౌగిట కుటీర
జీవితాల పరిహసించె
కోటి కోటి దీపావళి
బాటలతో పాటలతో
నాటకమాడే బంగరు
మూటలు కలకల నవ్వెను
షరాయి గద్దెలకు వెలుగు
షరాయిలు తొడిగించి
పున్నాగం పూచి నటుల
విన్నాణం వెలయించి
దీపమాలికా కలికలు
చూపె కాంతి వల్లికలు

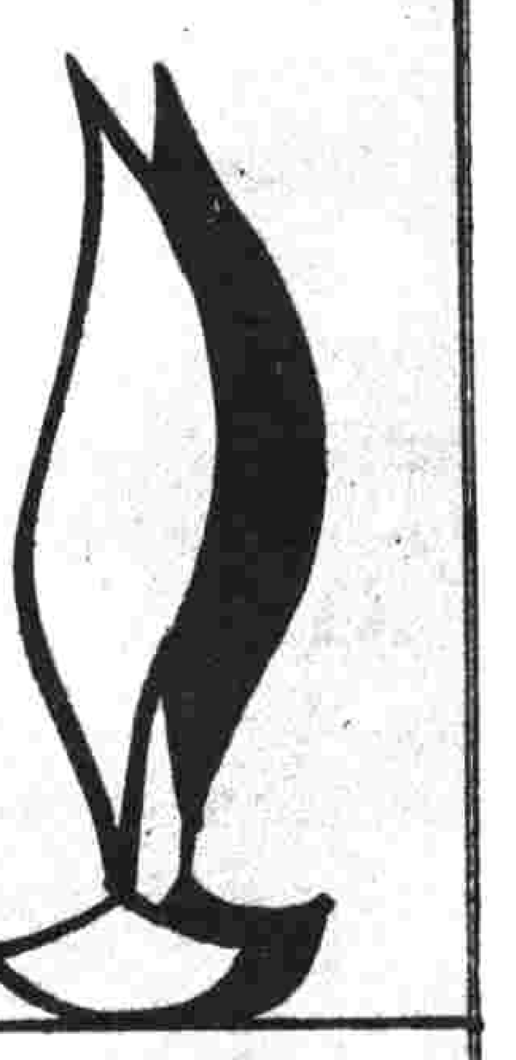

– వేముగంటి నరసింహాచార్యులు

"ఏ దుకాణం మీద మాత్రలు కొన్నాడు?"

"పోలీసులు ముందు మందుల షాపు రాఖాల్ ఇంటిమీద దాడిచేశారు. నిన్న సాయంకాలం సుబ్రతో ముఖర్జీకి నిద్రమాత్రల సీసా అమ్మినట్లు అతను చెప్పాడు. ప్రతి నెల ఆ మాత్రలు అతను కొంటుంటాడని, డాక్టరు చీటి వుందని అతనన్నాడు. సుబ్రతో మెట్లు దిగి వెళ్లిపోతూ తిరిగివచ్చి అతనిని అడిగాడట 'ఎన్ని మాత్రలు వేసుకుంటే మనిషి చనిపోతాడు' అని. మనిషిని చంపడానికి పది మాత్రలు చాలునని, పదిహేను మాత్రలు వేసుకుంటే మరి తిరుగులేదని రాఖాల్ చెప్పాడట."

"తన మరణానికి ఎవరూ బాధ్యులు కారని వ్రాసిన ఉత్తరమేదీ దొరకలేదా?"

"ఇంట్లోకాని, జేబుల్లోకాని అటువంటిది దొరకలేదు."

ఇద్దరు ముగ్గురు దీర్ఘంగా నిశ్వసించారు.

అప్పటికి పది అయింది. మరి కొద్ది నిమిషాలలో కలకత్తానుండి కారులో సుబ్రతో ముఖర్జీ భార్య, కొడుకు, మామగారు వచ్చి ఒక్కసారి గొల్లుమన్నారు. పోస్టుమార్టమ్ ఆసరికే మొదలయింది.

మరో పావుగంటలో మృతుడి తల్లిదండ్రులు వచ్చారు

ఒక అరగంటవరకు చాల బాధాకరమైన దృశ్యాలు కళ్లబడ్డాయి.

బామ్మ మనుమడిని దగ్గిరికి తీసుకుంది. వాడన్నాడు:

"బామ్మా! నేను నందదేవి పర్వతారోహణకు ఎంపికయాను. ఆ సంగతి డాడీతో ఆ రాత్రే చెప్పాను. అతను సంతోషిస్తారనుకున్నాను. నన్ను దగ్గిరగా తీసుకున్నారు. తలమీద నిమిరారు. 'శరత్! ఈసారికి వెళ్లకుండా వుండలేవా?' అని దీనంగా అడిగారు. మా డాడ్‌కి ఏవో సందేహాలు. న జీవితంలో ఇటువంటి గొప్ప అవకాశం రాదని, ఈ కష్టమైన పర్వతాన్ని ఎక్కి విజయం సాధిస్తే చాల గొప్ప పేరు వస్తుందని నచ్చచెప్పాను. నేను పట్టుదలగా వుండడం చూసి ఆయన మరేమీ అనలేకపోయారు. ఉన్న ఈ ఒక్క కొడుకునీ రక్షించుకోడానికి ఇంత దారుణమైన పని చేస్తారని నేననుకోలేదు."

"డాక్టర్ నాకు కళ్ళు సరిగ్గా కనిపించడం లేదని అనుమానంగా వుందండి" చెప్పాడు సుబ్బారావు.

"అరెరె ఎందుకలా అనిపిస్తోంది?" ప్రశ్నించాడు డాక్టరు

"ఏమోనండి. పెళ్ళికి ముందు రంభలా కనిపించే మా ఆవిడ పెళ్ళయిన తర్వాత వికారంగా కనబడుతోందెందుకో" వాపోయాడు సుబ్బారావు.

– గొల్లపూడి శైలజ

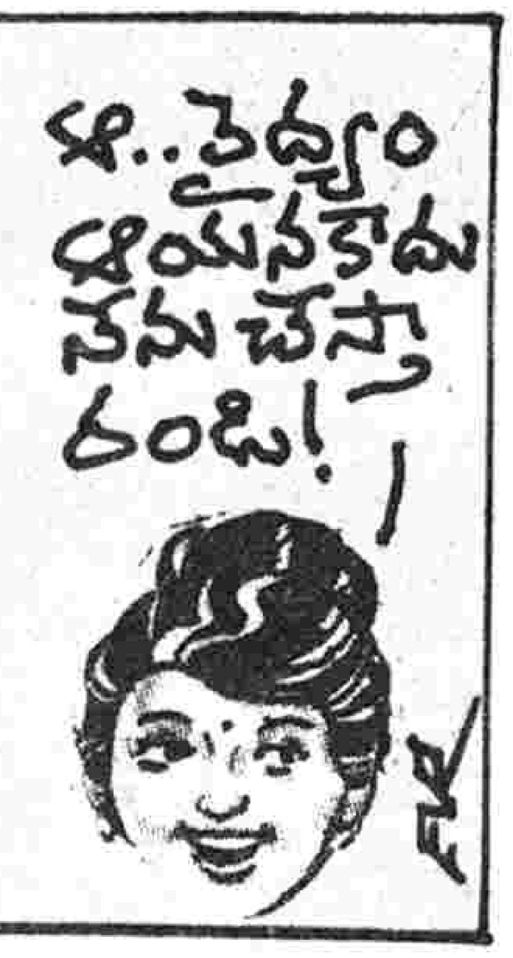

అక్కడ కూర్చున్న వాళ్లందరూ వలవల ఏడ్చారు.

పరిస్థితిని అదుపులోకి తేడానికి, సుబ్రతో మామగారు కొద్దిసేపయిన తరువాత మాట్లాడారు.

"కిందటి సంవత్సరం ఇతనికి ప్రమోషను దొరకలేదు. అప్పటికి మూడు సంవత్సరాలయి వెనుకబెడుతున్నారు. అతను నా సలహా అడిగాడు. వివరాలు తెలుసుకున్న తరువాత నాకే కష్టమనిపించింది. హైకోర్టునుంచి స్టే ఆర్డర్లు తెప్పించి, ఎవరికీ రెండు మూడు సంవత్సరాలు ప్రమోషను లేకుండా, అధికారుల ఆటలు కట్టిస్తానని చెప్పాను. కాని, అతనో మాట అడిగాడు. 'కొంతమందికి చాల ఆలస్యంగా ప్రమోషను దొరికింది. వాళ్లు కూడా దెబ్బతింటారా' అని – హైకోర్టు ఆర్డరుకు మంచీ చెడ్డా తెలియవని, మంచివాళ్లు కూడా ఇబ్బందిపడక తప్పదని నేను చెప్పాను. అతను కొంచెంసేపు ఆలోచించి అన్నాడు: 'నాకు ప్రమోషను లేకపోయినా పరవాలేదు. న్యాయంగా ప్రమోషను వచ్చిన వాళ్లకి మాత్రం నిరాశ కలిగించడం నాకు సమ్మతం కాదు' అన్నాడు. అటువంటి మెత్తని మనసువాడు ఇటువంటి ఘోరమైన పనిచేయడానికి అతని ధైర్యమెక్కడనుంచి వచ్చింది?"

అందరి కళ్లల్లోను నీళ్లు.

మౌనంగా అందరూ పదిహేను నిమిషాలవరకు వుండిపోయారు.

సుబ్రతో ముఖర్జీ భార్య అప్పుడు మాట్లాడింది.

"లేడీ మేరీస్ కాలేజీ యజమానులు ప్రతి సంవత్సరం తమ లెక్చరర్లలో ఒకరిని అమెరికా పంపుతారు. ఈ సంవత్సరం నన్ను పంపడానికి యాజమానులు నిశ్చయించారు. పాసుపోర్టు వచ్చింది. నిన్ననే వీసా దొరికింది. మరో అయిదు రోజుల్లో ప్రయాణం. అమెరికా ప్రయాణం సంగతి తెలిసిన నాటి రాత్రి అతను కలకత్తాలోనే వున్నారు. ఈ సంతోష వార్త విని అతను ఆనందించలేదు. ముభావంగా వున్నారు. గుచ్చి గుచ్చి కారణం అడిగాను. నేను అమెరికా వెళ్లవలసిన వారంలోనే తనకు ప్రమోషను దొరికిందీ లేనిదీ తెలుస్తుందని, తనతో ఆనందంకాని, దుఃఖాన్నికాని పంచుకోడానికి నాకన్న దగ్గిరవాళ్లు లేరన్నారు. నేనతనిని చాలావరకు సమాధానపరిచాను. ప్రమోషను దొరికితే, అమెరికానుండి తిరిగి రాగానే పండుగ జరుపుకుందామన్నాను. ఒకవేళ ప్రమోషను దొరక్కపోతే ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇచ్చివేయమన్నాను.

కాని, అతని ఆలోచనే వేరు. ఒక సంస్థలో ఇన్ని సంవత్సరాలయి దాని ప్రగతి కోసం పని చేస్తూ, ఇప్పుడు ఓటమి నంగీకరించి రాజీనామా ఇవ్వడం సరికాదన్నారు. నేనేకాని ఈ అమెరికా ప్రయాణాన్ని వాయిదా వేస్తే..."

ఆమె మరి చెప్పలేకపోయారు. గొంతు బొంగురుపోయింది. చెక్కిళ్లమీద కన్నీటి వాగులు.

ఏదో తప్పు చేసినట్లు ప్రతి ముఖం మీద ఉదాసీనత తోచింది.

మరో అరగంటలో పోస్టుమార్టమ్ ముగిసింది.

మిగిలిన పనులన్నీ తొందర తొందరగా అయిపోయాయి.

సుబ్రతో ముఖర్జీ చనిపోకముందు పోస్టుబాక్సులో వేసిన పాతిక ఉత్తరాలలోను ఓ రెండు అతను చనిపోయిన నాలుగో రోజుకి మానేజింగ్ డైరెక్టరుగారికి, డిప్యూటీ జనరల్ మానేజరుగారికి అందాయి. ఆ పాతిక ఉత్తరాలు ఒకే రకంవి.

మానేజింగ్ డైరెక్టరుగారికి అందిన ఉత్తరం టైపులో నాలుగు పేజీలు నడిచింది. చివరి పేరా మాత్రం సుబ్రతో ముఖర్జీ చేతివ్రాతలో వుంది. ఎక్కడనుంచి అతను వివరాలు సంపాదించాడో! అక్రమంగా ప్రమోషన్లు ఏ విధంగా కొందరికి దొరికాయో సాక్ష్యాలతో నిరూపించాడు. చివరి పేరా ఇలా వుంది.

"ఈ ఉత్తరం నేను చనిపోయిన తరువాత మీకు చేరుతుంది. నాకు నాలుగు సంవత్సరాలయి ప్రమోషను వెనుకబెట్టారు. పై అధికారులు తమకు ఇష్టులైన వారిని పైకి తెస్తూనే వున్నారు. వాళ్లకు ప్రమోషన్లు ఇచ్చినందుకు నాకు విచారం లేదు. నాకన్న తక్కువ సర్వీసుకలవాళ్లు, అనుభవంలేనివాళ్లు, మూగనై నేను చూస్తూ వుంటే, పై పదవులు ఆక్రమించి, నిర్భాగ్యుడైన నావంటి సహోద్యోగి మీద కొంచెమేనా జాలిలేకుండా నిర్దాక్షిణ్యంగా అధికారం చెలాయిస్తున్నారు. ఇంతకన్న అన్యాయంకాని, చిత్రవధ కాని వేరే లేవు. వీటన్నిటికీ అడ్డుకట్ట వేయడానికే నేను చనిపోతున్నాను. నా మరణానికి మీరందరూ బాధ్యులే!"

డిప్యూటీ జనరల్ మానేజరుగారు త్తరం చదువుతూనే తెలివితప్పి పడిపోయారు. ఆయనను వెంటనే హాస్పిటలులో చేర్చారు.

మరో పదిరోజులలో అధికార బృందమొకటి ఢిల్లీ నుండి వచ్చింది. నాలుగురోజులు సుబ్రతో ముఖర్జీ ఉత్తరంలోని విషయాలన్నీ విచారించి, ఆ పది ప్రమోషన్లను రద్దుచేసింది.

డిప్యూటీ జనరల్ మానేజరుగారికి హాస్పిటలులో వుండగనే బదిలీ ఆర్డర్లు చేతికందాయి.

ప్రమోషన్లు రద్దయిన పదిమందిలో ఒకతను భరించలేక తన అక్కసు నలుగురి మధ్య తీర్చుకున్నాడు.

"దిస్ సుబ్రతో ఆల్వేస్ డిడ్ ది రాంగ్ థింగ్ ఎట్ ది రైట్ మూమెంట్! (ఈ సుబ్రతో ఎప్పుడూ తప్పపనిని సరియైన వేళకే చేశాడు)."